

**Міністерство освіти і науки України
Інститут педагогіки НАПН України
Інститут філософії НАН України
Інститут історії України НАН України
Інститут держави і права імені В.М. Корецького НАН України
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара**

СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ НАУКИ ТА СУЧАСНІ ВИКЛИКИ

**МАТЕРІАЛИ
II Всеукраїнської наукової конференції**

26-27 травня 2017 р.

Частина II

Дніпро

2017

Редакційна колегія:

Токовенко Олександр Сергійович, д.філос.н., проф., декан факультету суспільних наук і міжнародних відносин Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

Сергєєв Вячеслав Сергійович, д.політ.н., доц., завідувач кафедри міжнародних відносин Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

Горбатенко Володимир Павлович, д.політ.н., проф., заступник директора Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України

Касьянов Георгій Володимирович, д.і.н., проф., зав. відділу новітньої історії та політики Інституту історії України НАН України

Пометун Олена Іванівна, д. пед. н., проф. член-кореспондент НАПН України, головний науковий співробітник відділу суспільствознавчої освіти Інституту педагогіки НАПН України.

Хамітов Назіп Віленович, д.філос.н., проф., провідний науковий співробітник відділу філософської антропології Інституту філософії ім. Г.С. Сковороди НАН України

Крилова Світлана Анатоліївна, д.філос.н., проф., завідувач кафедри філософської антропології Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова

Окороков Віктор Броніславович, д.філос.н., проф., завідувач кафедри філософії Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара

Висоцький Олександр Юрійович, д.політ.н., проф., професор кафедри міжнародних відносин Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

Кривошеїн Віталій Володимирович, д.політ.н., проф., завідувач кафедри соціології Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

Третяк Олексій Анатолійович, д.політ.н., доц., завідувач кафедри політології Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

Вершина Вікторія Анатоліївна, к.філос.н., доц., доцент кафедри філософії, заступник декана факультету суспільних наук і міжнародних відносин з наукової роботи Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

Грушецький Богдан Павлович, к.політ.н., доцент кафедри міжнародних відносин Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

С 69 Соціально-гуманітарні науки та сучасні виклики. Матеріали II Всеукраїнської наукової конференції. 26-27 травня 2017 р., м.Дніпро. Частина II. / Наук. ред. О.Ю.Висоцький. – Дніпро: СПД «Охотнік», 2017. – 250 с.

У збірник вміщено матеріали Другої Всеукраїнської наукової конференції «Соціально-гуманітарні науки та сучасні виклики», що присвячені найбільш значущим науковим проблемам у царині політичних, соціологічних, юридичних, історичних, філологічних, педагогічних, психологічних, економічних наук, а також філософії, державного управління, соціальних комунікацій, фізичного виховання і спорту. Рекомендовано для студентів, аспірантів і викладачів вищих навчальних закладів, науковців.

© Колектив авторів, 2017

© ДНУ ім. Олеся Гончара, 2017

сти з духовним потенціалом відбувається актуалізація загальнолюдських гуманістичних принципів і залучення майбутніх медиків до цінностей, притаманних українській культурі.

Висновки. Таким чином, успішне формування інформаційно-комунікативної компетенції можливе за дотримання певних умов. По-перше, це організація навчального процесу у вищому медичному навчальному закладі за принципом системності та контекстуальності: освітня практика, за якої дисципліни засвоювались ізольовано, без єдиної концепції виховання кваліфікованого спеціаліста, вичерпала себе. Провідну роль у навчанні відіграє сам студент: від його максимальної активності залежить рівень здобутих навиків та вмій. По-друге, технологія формування комунікативної компетентності базується на комбінуванні традиційних та новітніх методів викладання. У відборі та створенні методів і технологій провідна роль творчого потенціалу викладача. Змістове наповнення навчання включає: профільні знання, соціально орієнтовані та гуманітарні знання, аксіологічні установки.

Список використаних джерел

1. Володько І.В. *Формування інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту* : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук / Володько Ігор Володимирович. – К., 2016. 2. Дзюба-Шпурик Л. *Формування готовності майбутніх учителів початкової школи до ознайомлення учнів з інформаційно-комунікативними технологіями* : дис. ... канд. пед. наук / Дзюба-Шпурик Леся Григорівна. – Полтава, 2016. – 290 с. 3. Лобач Н.В. *Формування інформаційно-аналітичної компетентності майбутніх лікарів в освітньому середовищі вищого медичного навчального закладу* : дис. ... спец. канд. пед. наук / Лобач Наталія Вячеславівна. – Полтава, 2016. – 234 с. 4. Наливайко О.Б. *Формування професійної культури майбутніх сімейних лікарів у процесі контекстної підготовки* : дис. ... канд. пед. наук / Наливайко Ольга Борисівна. – Вінниця, 2016. – 286 с. 5. Приходько А.М. *Формування професійно-комунікативної компетентності іноземних студентів у вищих технічних навчальних закладах* : дис. ... канд. пед. наук / Приходько Альона Михайлівна. – Харків, 2016. – 287 с. 6. Спірін О.М. *Інформаційно-комунікаційні та інформативні компетентності як компоненти системи професійно-спеціалізованих компетентностей вчителів інформатики // Інформаційні технології та засоби навчання.* – 2009. – № 5 (13). 7. Федорук Г.М. *Формування інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх учителів технологій у процесі професійної підготовки* : дис. ... канд. пед. наук / Федорук Галина Миколаївна. – Вінниця, 2015. – 259 с.

Л. С. Прокопенко

ОПАНУВАННЯ ЗАСАД ПРОФЕСІЙНОЇ ЕТИКИ СТУДЕНТАМИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 029 «ІНФОРМАЦІЙНА, БІБЛІОТЕЧНА ТА АРХІВНА СПРАВА» (НА ПРИКЛАДІ ЕТИЧНИХ КОДЕКСІВ ФАХОВИХ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ)

Новітні інформаційні ресурси й технології впливають на інформаційні установи всіх типів, актуалізуючи проблеми інформаційної грамотності, достовірності і доступності інформації, конфіденційності інформаційної діяльності, цензури, прав інтелектуальної власності тощо. Роль сучасних інформаційних установ як спеціальних інститутів, відповідальних за накопичення і розповсюдження значимої інформації, зростає. Це відкриває не тільки великі можливості, а й породжує низку проблем: із збільшенням потоку інформації сучасні технології накладають певну відповідальність на фахівців інформаційної сфери. У зв'язку з цим відповідно до основоположних документів Всесвітнього саміту з інформаційного суспільства етичні норми повинні стати однією з форм соціального контролю над поведінкою суб'єктів нових інформаційних стосунків, атрибутивною складовою яких є фахівець інформаційної сфери.

Ефективність впровадження професійних етичних стандартів в директивному порядку є низькою. Для того, щоб вони стали індивідуальними життєвими правилами, системою внутрішнього самоконтролю вони мають бути глибоко інтегрова-

ні у повсякденну практику діяльності людини, починаючи з перших кроків у професії. У цьому контексті особливого значення набуває завдання формування нової генерації фахівців інформаційної галузі, зокрема, за новою спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа».

Найбільш розробленою теоретично та реалізованою практично є професійна етика бібліотекарів і архівістів (Г. Алтухова, Я. Калакура, І. Матяш, Ю. Мелентьева, І. Трушина та ін.). Майже недослідженим є питання професійної етики фахівців інформаційної сфери у сучасних умовах інформаційного суспільства (І. Галинська, Л. Філіпова та ін.).

Професійна етика розглядається як моральні правила, що визначають поведінку спеціаліста у службовій обстановці, норми, які відповідають існуючим законам та відомчим нормативним документам, професійним знанням, стосункам у колективі, глибокому усвідомленню моральної відповідальності за виконання професійних обов'язків.

Важливо вже у вищому навчальному закладі у межах дисциплін, які формують фахові компетентності майбутнього професіонала, вивчити походження, сутність, специфіку, суспільні функції морально-професійних норм і стосунків, закономірності їх розвитку на різних історичних етапах, ознайомитися із складним процесом віддзеркалення професійних стосунків у моральній свідомості, у морально-професійних нормах, провести чітку межу між морально-професійними явищами і явищами професійної майстерності, вивчити суспільні завдання, цілі професії і їх значущість у соціальному прогресі, саме цим сприяючи їх успішному виконанню.

У розвиток цих завдань доцільним є ознайомлення студентів з етичними кодексами фахових міжнародних об'єднань, у межах яких розробляються зведення етичних правил, що віддзеркалюють соціальні вимоги до професії у загальноцивілізаційному контексті.

Найстарішими в інформаційній сфері є традиційні етичні норми бібліотечної професії, що закладалися із зародженням даного виду інтелектуальної діяльності, оформлюючись у конкретні етичні настанови.

Міжнародна федерація бібліотечних асоціацій і закладів (ІФЛА) розробила Кодекс етики ІФЛА для бібліотекарів та інших інформаційних працівників, затверджений у 2012 р. Кодекс пропонується як набір етичних положень і рекомендується для використання кожним бібліотекарем та інформаційним працівником як керівництво до дії, а бібліотечним та інформаційним асоціаціям – для створення або перегляду своїх власних кодексів. Кодекс етики ІФЛА складається з шести розділів, які розглядають аспекти доступу до інформації; відповідальності щодо особистості та суспільства; приватності, таємниці та прозорості; відкритого доступу та інтелектуальної власності; нейтральності, особистої чесності і професійних навиків; взаємин з колегами та працедавцями [3].

2013 р. відповідно до Кодексу етики ІФЛА Українська бібліотечна асоціація затвердила нову редакцію українського Кодексу етики бібліотекаря, мета якого сформульована як «визначення і втілення у життя принципів професійної етики бібліотечних працівників і всіх, хто забезпечує бібліотечно-інформаційне обслуговування» [1]. У цьому документі, зокрема, відзначено, що «у демократичному суспільстві, членами якого є всебічно поінформовані громадяни, бібліотечні працівники покликані сприяти забезпеченню принципів інтелектуальної свободи і вільного висловлення, руху ідей та інформації, свободи читання. Завдання інформаційних інституцій і професіоналів, включно з бібліотеками і бібліотекарями, – забезпечувати якісну реєстрацію документів, представлення і надання диспуту до інформації» [1].

На дотримання модельних норм архівної етики спрямований Міжнародний кодекс етики архівістів, схвалений 1996 р. Міжнародною радою архівів (МРА) (із змінами й доповненнями 2004 р.) [2]. Міжнародний кодекс етики архівістів спрямований на оптимізацію роботи архівістів, запроваджує високі стандарти поведінки архі-

вістів, нагадує їм про професійну відповідальність за збереженість документів, сприяє зміцненню суспільного рейтингу представників професії та довіри до них.

Головні положення кодексу визначають, що пріоритетний обов'язок архівіста полягає в збереженні цілісності документів, які знаходяться під його опікою. Архівісти мають забезпечувати неупереджене обслуговування всіх користувачів. Кодекс застерігає архівістів від зловживання своїм службовим становищем. Обов'язковою умовою професійної діяльності є забезпечення постійної доступності і відкритості архівних документів; архівісти повинні документувати і вміти обґрунтувати свою діяльність з архівними документами. В Україні працівники архівів у своїй діяльності керуються професійними етичними нормами, схваленими МРА.

Цікавим прикладом новітніх напрацювань міжнародних організацій інформаційної сфери є також Етичний кодекс для спеціалістів з інформатики у сфері охорони здоров'я Міжнародної асоціації медичної інформатики, Етичний кодекс Міжнародної федерації кіноархівів та ін.

Таким чином, актуальним завданням сучасної вищої школи є організація навчання студентів етичній поведінці з метою забезпечення суспільства спеціалістами, які не тільки мають теоретичні знання з фаху, але і є носіями високих моральних принципів і професійної етики.

Список використаних джерел

1. Кодекс етики українського бібліотекаря: затв. 26 лист. 2013 р. [Електронний ресурс] // Українська бібліотечна асоціація. – Режим доступу: https://ula.org.ua/fileadmin/uba_documents/others_documents/doc_for_ubadoc/Code_of_Professional_Ethics_2013_Edited_Nov26.pdf. – Бібліогр. опис зроблено 10.05.2017. 2. Матяш І.Б. Міжнародний кодекс етики архівістів (МКЕА) / І.Б. Матяш // Енциклопедія історії України : Т. 6 : Ла-Ми / редкол. : В.А. Смолій та ін. ; НАН України. Ін-т історії України. – Київ, 2009. – С. 391. 3. Professional Codes of Ethics for Librarians [Electronic resource] // The International Federation of Library Associations and Institutions ; Committee on Freedom of Access to Information and Free Expression. – Mode of access : <http://www.ifla.org/en/faife/professional-codes-of-ethics-for-librarians.htm>. – Last update : 19 March 2012.

О. Л. Сушицька

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ВАЖЛИВИЙ ФАКТОР ФОРМУВАННЯ ФАХОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПІД ЧАС ПРАКТИКИ З ДОДАТКОВИХ СПЕЦІАЛІЗАЦІЙ

Нововведення є однією із важливих умов успішної реалізації завдань, що постають перед навчанням та вихованням. Інноваційні технології «в сукупності призводять до більш або менш глобальних змін у сфері освіти і трансформації її змісту і якості» [1, 182], сприяють підвищенню ефективності та продуктивності навчально-виховної роботи.

Теоретичні основи більшості сучасних технологій розроблялися на основі багаторічного експериментального навчання і включають у себе широке коло ідей, які стосуються таких ключових питань, як «опанування навчальною діяльністю», «організація навчальної діяльності», «співвідношення емпіричних і теоретичних знань у змісті навчальної діяльності», «види узагальнень у процесі засвоєння понять», «етапи формування розумових дій» тощо. Основна діяльність студента «проявляється у навчанні як специфічній формі засвоєння знань у певній галузі наукових знань, а також накопичення спеціальних знань, умінь і навичок для роботи в конкретному професійному напрямку» [2, 264].

Формуванню мотиваційного і змістового компонентів готовності до впровадження інноваційних технологій навчання, виробленню необхідних для цього умінь і навичок (операційного компоненту) сприяє перебіг педагогічної практики студентів, що забезпечує поступовий перехід від теоретичної та методичної підготовки майбутніх фахівців до їх активного включення в організацію інноваційної

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ V. СУЧАСНА ОСВІТА: ІСТОРИЧНИЙ ДОСВІД, МЕТОДОЛОГІЯ, ТЕОРІЯ, ПРАКТИКА ТА ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ	3
<i>Сапожников С. В.</i> Місія та мета університету у реаліях ХХІ століття	3
<i>Смолікевич Н. Р.</i> Академічна мобільність як один із головних сучасних викликів вищої освіти України	5
<i>Хан Є. В.</i> Участь України у Болонському процесі як важливий інструмент інтеграції до європейського освітнього простору	8
<i>Червона Л. М.</i> Соціальна ідентифікація як інструмент розвитку студентського самоврядування в університетах	10
<i>Прудченко І. І.</i> Рівнева модель засвоєння змісту вищої педагогічної освіти	12
<i>Vveinhardt J., Andriukaitiene R.</i> Organization's Spirituality: Simulation or Organizational-Cultural Identity?	14
<i>Полудьонна Н. С.</i> Реалізація функцій самостійної роботи у процесі підготовки поліцейських кадрів в умовах вищого навчального закладу: педагогічний досвід	16
<i>Мірошніченко Л. В.</i> Застосування інноваційних технологій у формуванні навичок толерантної взаємодії у підлітків	17
<i>Вішнікіна Л. П.</i> Диференціація засобів предметно-компетентнісного навчання географії	19
<i>Громко Т. В.</i> Робота з проектами при вивченні української мови (за професійним спрямуванням)	21
<i>Богданович О. В.</i> Професійно орієнтований підхід при викладанні загальноосвітніх дисциплін	23
<i>Гарагуля Г. А., Басіна Б. О.</i> Застосування компетентнісного підходу навчання серед студентів медичного ВУЗу	25
<i>Гладуш В. А., Криворотько А. О.</i> До проблеми формування статевої ролі ідентичності у підлітків з порушенням інтелектуального розвитку	26
<i>Васильєва Л. И., Калашникова О. С.</i> Создание и внедрение новых форм образовательных материалов	27
<i>Гонтар Д. А.</i> Історичне краєзнавство як засіб активізації інтересу учнів до вивчення історії	30
<i>Домнічев М. В., Нестеренко О. В., Заїкіна Д. П., Білаш В. В.</i> Сучасні проблеми викладання вибухобезпеки	32
<i>Єфімова О. М., Жицька С. А.</i> Використання особистісно-орієнтованого підходу при вивченні іноземної мови студентами вищих навчальних закладів	34
<i>Жданов Д. К.</i> Досвід організації краєзнавчої роботи в Одеській ЗОШ № 82	35
<i>Зінченко Г. Ю.</i> Сучасний учитель математики: інноваційна особистість освітнього простору	37
<i>Зламанюк Л. М., Зламанюк Є. М.</i> Пізнавальна активність – рушійна сила навчального процесу	38
<i>Кастро Родригес А. Х.</i> К вопросу о создании современного учебника испанского языка для ВУЗов Украины	40
<i>Князик Ю. С.</i> Моделі системи освіти в сучасному світі	42
<i>Лехолетова М. М.</i> Шляхи організації навчального процесу у ВНЗ для формування здоров'язберігальної компетентності майбутніх фахівців соціальної сфери	44
<i>Команенкова Т. П.</i> Мультимедійні системи навчання як сучасний методологічний засіб інтерактивного навчання на уроках географії	46

<i>Каріх І. В.</i> Політика держави у сфері науки та освіти як чинник забезпечення національної безпеки України	92
<i>Косьмій О. М.</i> Особливості взаємодії суб'єктів освітнього процесу в Україні . .	93
<i>Гавриленко Н. В.</i> Електронне урядування в системі освіти міста Дніпра	95
<i>Маляр Л. В., Кухта М. І.</i> А.Волошин і О.Маркуш про роль шкільництва у формуванні національної свідомості учнів (20-30-і рр. ХХ ст.)	100
<i>Лучкевич В. В.</i> Мовно-освітня політика: сутність поняття та основні характеристики	102
<i>Стефіна Н. В.</i> Використання музичного мистецтва як ефективного засобу розвитку творчих здібностей учнів молодшого шкільного віку: доцільність і перспективи	103
<i>Ярмоленко Ю. О.</i> Головні проблеми аграрної освіти України в умовах європейської інтеграції та сталого розвитку	106
СЕКЦІЯ VI. РОЛЬ СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН У СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ. ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СПЕЦІАЛІСТІВ У ВНЗ У КОНТЕКСТІ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ. ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА В СИСТЕМІ ГУМАНІТАРНОЇ ОСВІТИ	108
<i>Лозова О. М.</i> Роль мотивації навчальної діяльності та її розвиток у студентів при вивченні соціально-економічних та гуманітарних дисциплін	108
<i>Комаринська З. М.</i> Специфіка та проблеми викладання історії України у вищих навчальних закладах нефахового спрямування	109
<i>Чмель В. В., Ахмад І. М.</i> Значення вивчення іноземної мови у вищих технічних навчальних закладах у контексті безперервної освіти	111
<i>Алексєєва Г. С.</i> Web-квест як засіб формування комунікаційного компоненту інформаційної культури в іноземних студентів	112
<i>Власенко К. О.</i> культурологічний підхід до формування ціннісного ставлення до сільськогосподарської праці у студентів вищих аграрних навчальних закладів	113
<i>Гетман М. Г., Лакіза Т. В., Писаревська О. В., Сімонова Т. А.</i> Проведення державної атестації студентів медичної академії	114
<i>Козир М. В.</i> Інформаційна педагогіка як аспект прикладної інформології	116
<i>Орду К. С., Сікорська О. О.</i> Формування інформаційно-комунікативної компетентності майбутніх сімейних лікарів у системі професійної освіти	118
<i>Прокопенко Л. С.</i> Опанування засад професійної етики студентами спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» (на прикладі етичних кодексів фахових міжнародних організацій)	119
<i>Сушицька О. Л.</i> Інноваційні технології як важливий фактор формування фахової компетентності майбутніх учителів під час практики з додаткових спеціалізацій . .	121
<i>Черкасова О. Г.</i> Аналіз клінічних ситуацій як інтерактивна технологія навчання лікарів-інтернів на кафедрі внутрішньої медицини 1	123
<i>Shchetynnykova O. O., Shashkina N. I.</i> Word Cloud as a Tool for Effective Development of Academic Skills	124
<i>Охромий Г. В., Замоцкий Э. Ф.</i> Оптимизированные методологии преподавания теории и практики в высших учебных заведениях в современных условиях	126
<i>Аніскевич С. В.</i> Недоліки сучасної системи фізичного виховання студентів ВНЗ	127
<i>Бачинська Н. В., Забіяко Ю. О.</i> Тенденції розвитку спортивного туризму в Дніпропетровській області та Україні	129

Наукове видання

Науковий редактор

О.Ю.Висоцький

С 69 Соціально-гуманітарні науки та сучасні виклики. Матеріали II Всеукраїнської наукової конференції. 26-27 травня 2017 р., м.Дніпро. Частина II. / Наук. ред. О.Ю.Висоцький. – Дніпро: СПД «Охотнік», 2017. – 250 с.

У збірник вміщено матеріали Другої Всеукраїнської наукової конференції «Соціально-гуманітарні науки та сучасні виклики», що присвячені найбільш значущим науковим проблемам у царині політичних, соціологічних, юридичних, історичних, філологічних, педагогічних, психологічних, економічних наук, а також філософії, державного управління, соціальних комунікацій, фізичного виховання і спорту. Рекомендовано для студентів, аспірантів і викладачів вищих навчальних закладів, науковців.

СПД «Охотнік» В.С.

49040, м. Дніпро, Запорізьке шосе, буд.40, к. 194.

Код за ДРФО 1708213264

Свідоцтво И № 816689 від 01.01.2011.

Здано на складання 22.05.17. Підписано до друку 23.05.17. Формат 60x84/16.
Папір офс. Друк різнографічний. Гарнітура Times. Умовн.друк.арк. 9,00.
Умовн.фарб.-відб. 25,72. Обл.-видавн. арк. 26,05. Наклад 300 прим. Зам. № О_6454
